

Kartverket

Kommunal- og moderniseringsminister
Nikolai Astrup

Kommunal- og
moderniseringsdepartementet

Deres ref.:

Vår ref.

Dato:30.11.2020

Sak/dok.:

Ark.:
20/22268

Kartverkets innspill til handlingsplanen om bærekraftsarbeidet i Norge

Vi er svært glad for initiativet om å utvikle en handlingsplan om bærekraftsarbeidet i Norge, og for muligheten til å gi innspill i dette arbeidet. Kartverket vil delta aktivt i oppnåelsen av bærekraftsmålene gjennom å være en pådriver for at Norge skal bli ledende i bruk av geografisk informasjon, og støtte opp under et godt beslutningsgrunnlag ved å gjøre det enkelt å samle, bearbeide og dele stedfestet informasjon.

Den nasjonale geodatastrategien «Alt skjer et sted» ble vedtatt av regjeringen i 2018, og slår fast at geografisk informasjon er nødvendig for å møte samfunnsutfordringer som klimatilpasning, miljøutfordringer, transport, ressursforvaltning, beredskap og urbanisering. Geografisk informasjon inngår også i mange kommersielle tilbud og er en integrert del av de digitale tjenestene vi alle benytter i hverdagen.

Kunnskap om sted gir grunnlag for gode bærekraftige beslutninger

Kompetent og effektiv bruk av stedfestet informasjon er fundamentalt for både å oppnå FN's bærekraftsmål og å måle framdrift.¹ En velfungerende og tidsriktig geografisk infrastruktur er nødvendig i en datadrevet økonomi for å sikre kunnskapsunderlag til å ta gode beslutninger til riktig tid².

Enkel kobling av data om sted og innbyggere, og måling av hvor progresjonen mot bærekraftsmålene skjer, eller ikke skjer - er viktig for å kunne jobbe effektivt med de rette tiltakene.

Vi tror det er avgjørende for å skape lokalt engasjement og demokratiske medvirkningsprosesser at bærekraftsmål og indikatorer som viser status og framdrift blir kommunisert på en god måte.

Innbyggere og beslutningstagere må ha en **enkel og visuell forståelse av mål, tiltak og effekt.**

Indikatorene kan eksempelvis brytes ned på den enkeltes boområde, slik at det blir tydeligere hva JEG kan bidra med – og slik at man kan **sammenligne seg med andre, se hvilke tiltak som planlegges og besluttes i egen region/kommune, og følge effekten** av disse.

¹ <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/10095020.2017.1325594>

² <https://ggim.un.org/Sustainable-Development/>

En god forvaltningsbase for **administrative grenser** er viktig som verktøy for statistikkproduksjon, også ned på «boområde». Regioner, kommuner, lokalsamfunn og virksomheter vil være bedre rustet til å se nødvendige tiltak, måle og evaluere effekten av iverksatte tiltak i sitt område.

Teknologien som nå tas i bruk for å utvikle digitale tvillinger i smarte byer/kommuner kan gi innsyn i status og utvikling på indikatorer, for innbyggere og beslutningstagere.

Utfordringer vi ser i dag er at det utvikles mange lokale løsninger med ulike tilnærminger, bruk av ulike datakilder, datatyper og arbeidskrevende prosesser for å sammenstille statistikk og stedfestet informasjon. Sammenligningsgrunnlaget og mulighet for å følge progresjon over tid blir dårlig.

Som nasjonal geodatakoordinator bidrar Kartverket til at en stor informasjonsmengde om det norske samfunnet gjøres tilgjengelig. I samarbeid med andre kan vi **sammenstille lokal, regional og landsdekkende informasjon og levere et kunnskapsgrunnlag, fellesskapets digitale tvilling, for bærekraftig forvaltning av det norske samfunnet**. Noen konkrete eksempler på bruksområder kan være informasjon som understøtter beredskapstjenester ved å gi prognoser på ras- og flomfare og enklere navigering ved utrykning. Eller bedre grunnlag for å se konsekvenser for bebyggelse og jordbruksareal av planlagte tiltak og mulige naturhendelser.

Det bør legges vekt på innsats for å koordinere og styrke initiativ som muliggjør **effektiv innhenting og deling av data, kobling og grensesnitt**. Kartverket ser det som viktig at den geografiske infrastrukturen blir utnyttet på linje med andre nasjonale felleskomponenter.

Det blir viktigere med god kobling mellom stedfestet informasjon og statistikk for å bygge et godt kunnskapsgrunnlag om status og progresjon på bærekraftsmål og underliggende tiltak. Ulike land har etablert «data hub for sustainable development». Som eksempel har Irland³ tatt fram visning av stedfestede indikatorer, der man fra nasjonalt nivå kan gå direkte ned på status for de lokale nivåene. EU har også ambisjoner gjennom «greenData4All» å bygge et felles tilbud for bruk i arbeidet mot et bærekraftig samfunn. Norge bør etablere en tilsvarende kunnskapsbank.

Videre utvikling av den geografiske infrastrukturen

Kartverket mener det er et viktig tiltak under bærekraftsmål 9 (innovasjon og infrastruktur) å videreutvikle den geografiske infrastrukturen for å kunne oppfylle og måle framdrift på bærekraftsmålene.

- For å lykkes med dette må vi **tilpasse bærekraftsmål 17 (samarbeid) til våre nasjonale forhold og utvikle måten vi samarbeider om den geografiske infrastrukturen på**. Det trengs forankring, langsiktighet og forpliktende samarbeid på tvers av sektorer. Vi vil engasjere oss i samarbeid for å utvikle den geografiske infrastrukturen til å understøtte lokale initiativ (som digitale tvillinger, smarte byer, lokal geostatistikk, klimatilpasningstiltak etc) samtidig som vi skal ivareta hensyn til behovet for nasjonal og internasjonal samordning og standardisering.
- Betydningen av en velfungerende og tilgjengelig geografisk infrastruktur gjelder globalt, og det blir viktig å trekke **veksler på det internasjonale samarbeidet i den videre utviklingen**. Norske myndigheter bør også vurdere om vi bør ha bidrag på dette området for å styrke kunnskapsgrunnlag og innovative brukerløsninger i samarbeidsland for norsk bistand. Kartverket og tilsvarende aktører i andre land vil kunne samordne og dele erfaringer knyttet til oppbygging av geografisk infrastruktur.
- Vi må også tilpasse delmål 1.4 under bærekraftsmål 1 (Utrydde fattigdom) til våre nasjonale forhold og **videreutvikle informasjon som må ivaretas, og hvordan arbeidet er organisert** slik at eiere og rettighetshavere har så stor sikkerhet som mulig.
- Det oppstår viktig informasjon og **nye datakilder i mange prosesser tilknyttet planlegging, saksbehandling og forvaltning**, men ofte blir verdifull informasjon ikke ivaretatt for gjenbruk. Potensialet for bedre analyser, medvirkning og kunnskapsgrunnlag er stort. Da må vi ha en tydelig og rettet aktivitet på å identifisere og ta vare på slike data. For å sikre verdiene som legges ned i denne datafangsten bør det etableres robuste mottaksordninger og rutiner på tvers

---

³ <https://irelandsdg.geohive.ie/>

av ulike administrative nivå – kommune, fylke og stat - i tillegg til privat bransje der det er relevant.

Nasjonale indikatorer

FN oppfordrer landene til å ha nasjonale indikatorer som et supplement til de globale indikatorene. Vi mener det er viktig å vektlegge indikatorer som kan målrette offentlige og private virksomheters innsats, og som skaper engasjement og forståelse for sammenhengen mellom innsats og måloppnåelse. Det bør derfor vurderes flere nasjonale indikatorer som sikrer dette, blant annet gjennom å være stedfestede og egnet til å måle progresjon over tid.

Nasjonalt vil det samsvare godt og kunne bli en sektorovergripende drivkraft for gjennomføring av regjeringens nasjonale geodatastrategi å etablere en indikator som støtter **videre utvikling av den geografiske infrastrukturen**.

UN-GGIM - FNs ekspertkomité for global geografisk informasjonsforvaltning - har nylig utviklet Integrated Geospatial Information Framework (IGIF). Utviklingen av IGIF støttes av FN og Verdensbanken. Dette rammeverket vil være et viktig bidrag til bedre utnyttelse av geografisk informasjon og gjøre investeringene på området mer målrettede og bærekraftige i det enkelte land.

IGIF gir veiledning om ni strategiske veier for bedre sektorovergripende styring og utnyttelse av geografisk informasjon i samfunnet. Det er utviklet verktøy som skal gjøre det mulig med baseline vurderinger og måling av fremgang i utviklingen av digitalisering og den geografiske infrastrukturen.

Kartverket benytter i dag IGIF-rammeverket i forbindelse med internasjonalt utviklings samarbeid og ser mulighet for også å dra nytte av rammeverkets struktur og noe dokumentasjon/hjelpemidler i oppfølging av nasjonale prosesser. **En mulig indikator på nasjonalt nivå kan være knyttet til status og progresjon i tråd med IGIF-rammeverket.**

Vi merker oss at det kan være indikatorer som «går på tvers» - ved å gjøre det enkelt å samle, bearbeide og dele stedfestede data får man bedre muligheter til å **gjøre objektive analyser av tiltak** som har til hensikt å fremme ett bærekraftsmål men som kan være i konflikt med et annet.

Et viktig område å rette innsats mot i Norge spesielt for å unngå slike konflikter, er det marine området. Som nevnt i NoU 2020:12⁴ «Økt tilgang til relevante data om bunnforhold, biologi og geografi i marine områder gir grunnlag for bedre avveininger mellom økonomiske og økologiske hensyn. Tilgang til slike data er nødvendig i en tid hvor næringsutvikling i sjøområder er viktig for arbeidsplasser og verdiskaping. For å utløse verdiskaping i disse områdene, bør arbeidet med å lage marine grunnkart og kartlegge marine naturtyper i kystsonen utvides til hele landet»

Innledningsvis har vi omtalt at geografisk informasjon er nødvendig for å møte flere av de samfunnsutfordringer bærekraftsmålene retter seg mot, og at visjonen i den nasjonale geodatastrategien er at Norge skal bli ledende i bruk av geografisk informasjon. Vi er i gang med å tydeliggjøre hvordan det enkelte tiltaket i denne strategien bidrar til framdrift på bærekraftsmålene.

Hvor godt tilpasset og egnet den geografiske infrastrukturen er, vil i stor grad påvirke utvikling av alle aktiviteter som er avhengig av stedfestede data. For å bidra til å målrette vårt arbeid videre vil vi jakte på indikatorer som vi mener best illustrerer framdrift på bærekraftsmål gjennom bruk av geografisk infrastruktur.

Vi anbefaler at det **periodisk og overordnet måles hvilken kvalitativ nytteeffekt infrastrukturen gir – og hvilke barrierer som hindrer økt nytte.**

Videre anbefaler vi å etablere og følge egnede operasjonelle indikatorer som uttrykker noe om **innholdet og bruken av data og tjenester** den geografiske infrastrukturen representerer, som støtte for å prioritere dataeiernes innsats mot riktige områder.

4

<https://www.regjeringen.no/contentassets/6e57b898abea46f1bde2108f82ce1796/no/pdfs/nou202020200012000dd.pdf>

Oppsummerte anbefalinger:

FNs bærekraftsmål stiller krav til at samfunnsutviklingen skal være kunnskaps- og faktabasert. Geografisk informasjon og en velfungerende infrastruktur for å enkelt kunne samle, bearbeide og dele slike data er fundamentalt for innsikt og beslutningsstøtte.

Vi oppsummerer derfor følgende anbefalinger til handlingsplanen:

- Innbyggere bør få **enkel og visuell forståelse** av mål, tiltak og effekt.
- Indikatorene for å måle framdrift mot bærekraftmålene bør **stedefestes** og følges med **progresjon over tid**, på nasjonalt og lokalt nivå, der dette er relevant.
- Den geografiske infrastrukturen bør inngå som en **nasjonal felleskomponent i digitaliseringsarbeid**.
- Norge bør etablere en kunnskapsbank for bærekraftig utvikling som **kobler stedefestet informasjon og statistikk**.
- Det bør etableres en nasjonal database for forvaltning av ulike **administrative inndelinger**
- Videre **utvikling av den geografiske infrastrukturen** er et viktig tiltak i alle land under bærekraftsmål 9 «industri, innovasjon og infrastruktur».
- Bærekraftsmål 17 «samarbeid for å nå målene» må **løftes høyere på dagsorden både nasjonalt og internasjonalt, med sektorovergrepene samarbeid**.
- Videreutvikle **informasjon i tilknytning til eiendom og rettigheter**, og hvordan arbeidet er organisert.
- **Nye datakilder må utvikles videre** for å understøtte bærekrafts-aktivitetene og disse bør inngå i den nasjonale geografiske infrastrukturen, tilgjengelig for alle.
- Det bør vurderes å etablere **nasjonal indikator for utviklingen av geografisk infrastruktur**, i tråd med IGIF-rammeverket.
- Det bør prioriteres innsats på å gjøre det **enkelt å samle, bearbeide og dele stedefestede data** for objektive analyser av tiltak.
- Det bør vurderes indikatorer som måler **kvalitativ nytteeffekt av geografisk infrastruktur og barrierer**.
- Det bør vurderes **operasjonelle indikatorer** som uttrykker noe om innhold og bruk av data og tjenester den geografiske infrastrukturen representerer.

Vi håper disse innspillene kan være nyttige i videre arbeid med handlingsplanen for bærekraftsmål, og bidrar gjerne med utdypende tanker på disse temaene ved behov!

Med vennlig hilsen

Johnny Welle
Kartverkssjef